

Biskop Atle Sommerfeldt:

En annen virkelighet

Preken ved Visitasgudstjeneste i Hvaler kirke 2.6.2013 - Joh 3,1-13

Vi ser ikke alt når vi ser utover Hvalerhavet

Sent torsdag kveld tok Menighetsrådet oss med til tusenårskorset her på Hvaler. Sola var gått ned, men det var fortsatt lyst og vi kunne se helt ut til fyret på Torbjørnskjær og lysglimtet fra Færder. Sjøen var blikk stille. Hvalerskjærgården bød seg fram med all sin helt ekstraordinære prakt. Vi så alt – men det var også alt vi så.

Det var ingen ting i det praktfulle rundskuet som fortalte meg at dette er en farlig kyst. Det blikkstilte og flate havet kan raskt forvandle seg til et skumhvitt hav der strøm, bølger, regn og vind gjør båtferdsel krevende og av og til farlig. Slik det var denne kvelden kunne jeg forledes til å tro at havet bare gir, og aldri tar. Men slik er det ikke – og dersom jeg kom dit hver kveld i ett år, ville jeg erfart at havet også kan ta, slik det har gjort ved kysten her i uminnelige tider.

Men det er mer som ikke sees. Havet er Hvalers største matfat og har stimulert Hvalerbeboerne til å utforske det for å sikre familien mat og inntekt. Det er velkjent for dere at under havets overflate skjuler det seg grunner og skjær og mye liv. Men vi vet nå at det er langt mer under havet enn tidligere generasjoner kunne ane.

Mer enn 6000 forskjellige arter av noen planter og mest dyr, er registrert i havet i Nasjonalparken. Det er en helt ny verden som ligger under overflaten. Vår generasjon har begynt på en utrolig spennende oppdagelsesreise til Nasjonalparkens indre, til steder ingen har sett og som ingen trodde eksisterte på et tidspunkt da vi trodde at det ikke var mer å oppdage her på jorda. Men det var det – rett for nesen på enhver kystbeboer.

Vi ser ikke alt når vi ser andre mennesker

Møtet mellom Jesus og Nikodemus var et «ikke-møte» som det kalles i dagens samfunn, i politikk og næringsliv. En av Israelfolkets 70 mektigste menn måtte finne mer ut om denne Jesus som brukte store ord, helbredet syke og gjorde vann til vin. Nikodemus må ha hatt en følelse av at det var mer å hente hos Jesus enn det som var synlig for en skriftlærd som gransket de hellige tradisjonene og ikke kunne tro at det kom profeter fra Galilea.

Jesus ga Nikodemus mulighet til et slikt ikke-møte. Det gjør han fortsatt. Jesus er hele tiden tilgjengelig for oss når vi har behov for et møte som ikke andre kjenner til, når vi trenger å bli ledsaget et stykke på livsveien uten at hele verden og nabolaget vet det.

Jesus vet at vi er så mye mer og har så mye mer i oss, enn det vi ellers klarer å vise andre. Vi har derimot en innebygget tendens til å bedømme – og dømme - mennesker etter det vi ser og det som synes. Derfor har det ikke vært lett å være et menneske med flere spørsmål enn svar, til liv og lære i mange kristne fellesskap. Men slik var ikke Jesus. Derfor må kirken alltid være tilgjengelig for nikodemusene.

Fornuften vår oppfatter ikke alt

Nikodemus var en lærd mann og vant til å tenke fornuftig. Hans påpekning av at ingen kan komme inn igjen i mors mage og bli født en gang til, samstemte med alminnelig fornuft den gangen. Det gjør det også i dag.

Jesus gir Nikodemus helt rett i at det ikke er mulig å komme seg inn i mors mage for så å bli født på nytt. Jesus avviser verken Nikodemus sitt spørsmål eller hans fornuftige resonnement. Men Jesus viser Nikodemus at virkeligheten rommer mer, menneskelivet er rikere og Gud er større enn det fornuften kan fange.

Også i vår tid er det noen som tenker at det vi ser og vet er alt som finnes. Men det er ikke mer sant i 2013 enn det var 1213 eller år 30, selv om vår generasjon ser mer enn noen annen generasjon før oss.

Men når mennesker har kommet til denne kirken i tusen år er det ikke fordi de forstår alt som sies og gjøres her. Også middelaldermenneskene visste at det ikke er mulig å komme inn igjen i mors mage. Men i generasjon etter generasjon har mennesker her på Hvaler kommet til dette rommet ut fra sin intuisjon om at når alt er sagt og tenkt, rommer tilværelsen og livet langt mer. Ivar Aasens dikt «Tro og Tanke» fra 1875 er like gyldig i dag som den gangen:

1. Me høyra stundom so stort eit Ord
um alt, som Folk tykkjast vita
um Liv og Lagnad, um Himmel og Jord
og alt, som Mann kan gita.
Eg ottast, alt, som me vita fullt,
er litet mot alt, som fyr' oss er dult.

6. Nei, vesle Vitet det rekk ikkje til.
Ei Tru maa stydja upp-under, -
ei Tru, som trøysta og styrkja vil
i myrke, stormande Stunder.
Eg vonar, den Viisdomen hjelper mest,
som med slik ei Tru kunde semjast best.

Det er denne visdommen som har gitt mennesker livshjelp og livstolkning her i denne kirken i tusen år. Og det kjennes og sees på veggene her.

Tegnet

Nikodemus, som er skriftlærd – det betyr at han kjenner fortellingene om Gud og Guds inn gripen i skaperverket og i folkets historie svært godt - burde, mente Jesus, vite best av alle at Gud ikke er begrenset av menneskets fornuft og at Gud ikke lar seg begrense av tegn som er synlig og velkjente for alle. Gud er en annen dimensjon, en annen virkelighet enn den virkeligheten menneskene kjenner og kontrollerer.

Det finnes knapt noe større og mer kraftfullt tegn på Guds storhet enn skaperverkets ufattelige størrelse, mangfold og skjønnhet. Men tegnene er ikke Gud. Skaperverket som kan sees og observeres er ikke Gud. Guds virkelighet handler om noe helt annet, en virkelighet som sprenger vår tid og vårt rom. Derfor må mennesket bli født på en annen måte enn fra mors liv. Mennesket må fødes inn i Guds virkelighet som omfatter alt synlig og usynlig, slik trosbekjennelsen uttrykker det, alt det vi ser og alt vi ikke ser.

Men det er også slik at Guds virkelighet er en del av vår virkelighet. Derfor gir Gud oss et tegn om binder sammen livet i skapelsen og livet i Guds virkelighet. Det tegnet er vannet som vi er avhengig av for å leve her og nå, og som samtidig er middelet som i dåpen bringer oss inn i Guds virkelighet. Dåpens vann er livets vann fordi Gud handler med oss slik at vi fødes på ny inn i Guds virkelighet

Vi får livet vårt i gave når vi fødes av mødrene våre. I dåpen tar Gud livet vårt til seg og aksepterer det med alle våre svik, utilstrekkeligheter, tvil, spørsmål og maktesløshet i møte med angst og sykdom og nød. Alt dette hiver han i dåpshavet og lar det synke til bunns der det verken er synlig eller tilgjengelig eller blir værende, for så å reise oss opp som nye mennesker med Åndens gave formidlet med korset tegn og håndspåleggelse. Gud gjorde alt

ferdig for oss i Jesu død og oppstandelse. Det er livet med den korsfestede og oppstandne Jesus dåpen føder oss inn i. Og det som da ble gjort, kan ikke noe menneske ødelegge.

Så er vi alle invitert til å komme som Nikodemus til dåpens sted, kjenne smaken av Guds nåde i brødet og vinen og få et glimt av den virkelighet som øyet ikke ser, men som bærer oss gjennom tilværelsen i evig tid. Og vi kan leve i Sigvart Engeseth ord i Norsk Salmebok 405:

«Om synder og tvil det er heile mi æra,

Han er min Frelsar, og det vil han vera.

Nåden er fri, og eg kviler meg der,

Slik som eg er.»

Ære være faderen og Sønnen og Den hellige Ånd som var og er og blir en sann Gud fra evighet til evighet. Amen.